

16.08.2017

5740/S/2460/17

Asia:

- 1 ESITUTKINTALAIN 3:3.2 TARKOITTAMA SELVITYS
KE 01.01.2014 - LA 31.12.2016
MÄNTYHARJU

Tapahtuma-aika:
Paikkakunta:KE 01.01.2014 - LA 31.12.2016
MÄNTYHARJU

Tapauspäätös:

ASIA: 1 16.08.2017 PARVIAINEN, JOHANNA
RIKOSKOMISARIO

Toimenpide suoritettu
Perustelu ja sovellettavat lainkohdat: Mäntyharjun kunta on pyytänyt 23.2.2017 saapuneella tutkintapyyntöllä poliisia selvittämään, ovatko eräät taksinkuljettajat syyllistyneet vuosina 2014-2016 johonkin rikokseen kunnan ostamissa vammaispalvelulain mukaisissa kuljetuksissa.

Tutkintapyyntöissä liitteenä olevista asiakirjoista ilmenee, että asiaa on käsitelty mm. perusturvalautakunnassa ja siellä on esitetty useita ratkaisuvaihtoehtoja asian hoitamiseen. Kunta on pyytänyt lausuntoa mm. Suomen Taksiliitto ry:ltä ja asiassa on konsultoitu Mikkelin kaupungin lakimiestä. Lopulta kunta on päätenyt selvittämään asiaa rikosoikeudellisesti tutkintapyyntöä kautta.

Rikosoikeudellisen tarkastelun perusteella kyseessä voisi olla maksuvälinepetos. Ongelmalliseksi asian tekee se, että kunnan sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelun ohjeet 2015 velvoittavat korttia käyttävää asiakasta. Kortti on henkilökohtainen maksuväline ja asiakas vastaa itse kortista ja sen asianmukaisesta käytöstä.

Kunnan keräämien tietojen mukaan osa asiakkaiden maksukorteista on ollut taksiyrittäjien hallussa tai säilytyksessä. Tällä toimella taksiyrittäjä on mahdollisesti sitonut asiakkaan yhteen palveluntuottajaan ja estänyt siten järjestelmään kuuluvan valinnanvapauden toteutumisen. Kortin säilyttäminen taksiyrittäjän hallussa on lisäksi mahdollistanut, että korttia on voitu käyttää myös silloin, kun matkustaja ei ole kydyssä. Toisaalta asiassa ei ole selvitetty sitä, onko tapauksien joukossa sellaisia, missä asiakas olisi nimen omaan halunnut sitoutua kyseiseen toimijaan ja nähnyt asian omien kuljetuspalveluittensa kannalta hyvänä.

Vaikka liitteinä olevissa asiakirjoissa on korostettu kortinhaltijan asemaa vahingonkäräjänä, on rikosoikeudellisen tarkastelun yhteydessä huomattava se seikka, että taloudellista vahinkoa ei olisi syntynyt, mikäli korttia olisi käytetty asianmukaisesti. Voi olla eettisesti väärin saattaa kortinhaltijoita vahingonkorvausvastuuseen asian johdosta mutta he ovat omalla toiminnallaan mahdollistaneet väärinkäytökset. Heidän oikeudellinen toimintakykynsä ja mahdollisuudet joutua taloudellisen hyväksikäytön kohteeksi on luonnollisesti oma kysymyksensä.

Kunnan kannalta ajatellen on huomioitava se, että kunnalla on ollut mahdollisuus kustannusten maksajana reagoida väärinkäyttöksiin. Kunnan oma

16.08.2017

5740/S/2460/17

seuranta on pettänyt ja mahdollistanut epäselvyydet sinänsä selkeästi ohjeistetussa asiassa.

Ohjeen vastaiseen toimintaan ryhtyneet kuljettajat ja kunta ovat käyneet läpi asiaan liittyvän ohjeen ja taksiryttäjät ovat sitoutuneet jatkossa noudattamaan vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluohjeita. Taksiryttäjät ovat korvanneet virheellisesti perityt maksut kunnalle.

Poliisi on konsultoinut syyttäjää asian johdosta ja keskustelussa muutaman tuhannen euron vahinko suhteessa lähes 200 000 euron vuosittaisiin kuljetuskustanuksiin on arvioitu vähäiseksi. Mahdollisen rikoksen seurauksena on korkeintaan sakkorangaistus. Asiassa on saavutettu vahingonkorvausten osalta sovinto. Asian perinpohjainen tutkinta edellyttäisi kohtuuttoman kuulusteluprosessin, koska kortinhalijoiden määrä on erittäin suuri. Objektiiivinen tutkinta vaatisi myös muiden taksiryttäjien laskutuksen tarkistusta ja oletettavasti tämä olisi massiivinen toimenpide. Syyttäjän ja poliisin neuvottelun perusteella asiassa on syytä tehdä esitutkintalain 3 luvun 9 §:n mukainen päätös toimenpiteistä luopumisesta.

PÄÄTÖS

Asiassa ei suoriteta esitutkintaa.

Esitutkinta voidaan aloittaa, mikäli jälkeen päin ilmenee jotain uutta konkreettista näyttöä siitä, että joku olisi syyllistynyt asiassa rikokseen.

Lainkohdat

Esitutkintalaki 3 luku 3 §

Esitutinnan toimittaminen

Esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Ennen esitutinnan aloittamista esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa selvittävä 1 momentissa tarkoitettuun rikosepäilyyn liittyvät seikat erityisesti siten, että ketään ei aiheettomasti aseteta rikoksesta epäillyn asemaan ja että asian sitä edellyttäessä voidaan tehdä 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu ratkaisu esitutinnan toimittamatta jättämisestä.

Esitutinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

Tutkinnanjohtaja päättää tarvittaessa siitä, toimitetaanko esitutkinta, ja päätöksen tekemiseen mahdollisesti tarvittavien seikkojen selvittämisestä. Asian selvittämiseksi tarpeellisiin esitutkintatoimenpiteisiin saadaan ryhtyä ennen tutkinnanjohtajan päätöstä.

Esitutkintalaki 3 luku 9 §

Esitutinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

Esitutkinta saadaan jättää toimittamatta tai jo aloitettu esitutkinta lopettaa sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuutena arvostellen pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

Jos viranomainen sen perusteella, mitä muussa laissa säädetään, jättää ryhtymättä toimenpiteisiin rikoksesta epäillyn saattamiseksi syytteeseen, esitutkinta toimitetaan kuitenkin vain erityisestä syystä.

Tässä pykälässä tarkoitetut päätökset tekee tarvittaessa tutkinnanjohtaja.

16.08.2017

5740/S/2460/17

Esitutkintalaki 10 luku 2 §

Esitutkinnan päättäminen

Esitutkinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkintaa taikka rangaistusmääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamista varten.

Sotilasoikeuden-käyntiasiana tutkittavasta rikoksesta laadittu esitutkintapöytäkirja on toimitettava viipymättä sotilasviranomaiselle.

Esitutkinta päätetään kuitenkin saattamatta asiaa syyttäjän käsiteltäväksi, jos tutkinnassa on selvinnyt, ettei rikosta ole tehty taikka ettei asiassa voida nostaa ketään vastaan syytettä tai esittää muuta rikokseen perustuvaa julkisoikeudellista vaatimusta.

Esitutkinnan lopettamisesta ja rajoittamisesta esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän ratkaisulla säädetään 3 luvun 9 ja 10 §:ssä

L oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 14 §.

Asianomistaja saa itse nostaa syytteen rikoksesta vain, jos virallinen syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai esitutkintaviranomainen taikka syyttäjä on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se keskeytetään taikka lopetetaan.

MIKKELI

16.08.2017

Lisätietoja:

Juhana Paukkunen
Rikoskomisario
029 545 5240

Päätöksestä on ilmoitettu

- Asianomistaja
- Rikoksesta epäilty
- Muu

Asiantuntijapöytäkirja

posti 16.8.-17